

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

19 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Mariusz Łodko (przewodniczący)

SSN Adam Doliwa

SSN Piotr Telusiewicz (sprawozdawca)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 19 listopada 2025 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej Banku spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku
z 5 lipca 2022 r., I ACa 690/21,
w sprawie z powództwa M. T. i E. T.
przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W.
o ustalenie i zapłatę,

I. oddała skargę kasacyjną;

**II. zasądza od pozwanego na rzecz każdego z powodów po
5400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego wraz z odsetkami w wysokości
odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia
od dnia doręczenia obowiązanemu odpisu niniejszego wyroku.**

Adam Doliwa Mariusz Łodko Piotr Telusiewicz

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 21 maja 2021 r., Sąd Okręgowy w Białymstoku, ustalił, że umowa kredytu na cele mieszkaniowe [...] nr [...] z 14 lipca 2008 r., zawarta pomiędzy M. T. i E. T. a Bankiem spółką akcyjną (obecnie Bank spółka akcyjna), jest nieważna (pkt I), zasądził od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwotę 41 706,53 CHF z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 8 grudnia 2020 r. do dnia zapłaty (pkt II) i orzekł o kosztach procesu (pkt III).

Na skutek apelacji pozwanego, wyrokiem z 5 lipca 2022 r., Sąd Apelacyjny w Białymstoku, zmienił wyrok Sądu Okręgowego w punkcie II w ten sposób, że oddalił powództwo o zapłatę kwoty 41 706,53 CHF wraz z odsetkami za opóźnienie (pkt I), oddalił apelację w pozostałym zakresie (pkt II) i orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt III).

Sąd odwoławczy podzielił i przyjął za własne ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego. W przeważającej mierze zaaprobował również prawną ocenę sprawy. Uwzględnił jedynie zarzuty apelacji negujące prawidłowość nieuwzględnienia przez Sąd pierwszej instancji zarzutu potrącenia kwoty 300.000 zł. Uznanie potrącenia za skuteczne przesądzało o niezasadności powództwa w zakresie roszczenia o zapłatę.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wywiódł pozwany, zaskarżając wyrok w części, tj. w zakresie pkt II i III, w oparciu o zarzuty naruszenia prawa materialnego, tj. art. 385¹ § 2 w zw. z art. 385¹ § 1 k.c.; art. 385¹ § 2 w zw. z art. 65 § 1 i 2 k.c., art. 358 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. XLIX ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Przepisy wprowadzające kodeks cywilny oraz art. 41 ustawy z dnia 29 kwietnia 1936 r. – Prawo wekslowe; art. 385¹ § 1 i 2 k.c. i art. 6 ust. 1 Dyrektywy Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich. W oparciu o podniesione zarzuty skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonym zakresie i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie powództwa w całości, ewentualnie o uchylenie wyroku w zaskarżonym zakresie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi drugiej instancji.

W odpowiedziach na skargę kasacyjną powodowie wnieśli o oddalenie skargi oraz o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna podlegała oddaleniu ze względu na niezasadność podniesionych w niej zarzutów.

Skarżący zakwestionował dopuszczalność zakwalifikowania zawartej w umowie klauzuli kursowej jako postanowienia niedozwolonego podnosząc, wbrew stanowisku Sądu Apelacyjnego, że klauzula ta sformułowana została w sposób jednoznaczny. Wywody skargi kasacyjnej w tym zakresie nie zasługują na uwzględnienie. Wykładni pojęcia jednoznaczności, odnoszącego się do sformułowania postanowienia umowy w art. 385¹ § 1 k.c. *in fine*, dokonywać należy z uwzględnieniem treści art. 4 ust. 2 Dyrektywy Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.Urz.UE.L Nr 95, s. 29). W treści powołanego przepisu mowa jest o wyrażeniu warunków umowy prostym i zrozumiałym językiem. W orzecznictwie wielokrotnie wyjaśniano jednak, że wymaganie to wykracza poza możliwość zrozumienia danego postanowienia z gramatycznego punktu widzenia. Konieczne jest również, aby umowa przedstawiała w sposób przejrzysty konkretne działania mechanizmu wymiany waluty obcej, do którego odnosi się ów warunek, a także związek między tym mechanizmem a mechanizmem przewidzianym w innych warunkach dotyczących uruchomienia kredytu, tak by konsument był w stanie oszacować, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla niego z tej umowy konsekwencje ekonomiczne (m.in. wyroki TSUE: z 10 czerwca 2021 r., C-776/19-782/19 VB i inni przeciwko BNP Paribas Personal Finance SA oraz AV i in. przeciwko BNP Paribas Personal Finance SA, Procureur de la République; z 14 marca 2019 r., C-118/17, Dunai przeciwko ERSTE Bank Hungary Zrt.; z 20 września 2018 r., C-51/17 OTP Bank Nyrt. I OTP Faktoring Követeléskezelő Zrt. Przeciwno Teréz Ilyés i Emilowi Kissowi; z 20 września 2017 r., C-186/16, R. P. Andriciuc i in. przeciwko Banca Românească SA; z 30 kwietnia 2014 r., C 26-13, Árpád Kásler, Hajnalka Káslerné Rábai przeciwko OTP Jelzálogbank Zrt; wyroki SN: z 25 lipca 2024 r., II CSKP 1424/22; z 24 czerwca 2022 r., II CSKP 10/22; z 13 maja 2022 r., II CSKP 405/22). W związku z powyższym klauzule przeliczeniowe odsyłające do kursów walut ustalanych jednostronnie przez bank w orzecznictwie uznawane są za sformułowane w sposób niejednoznaczny, a przez to również abuzywny, pomimo ich

zakwalifikowania jako dotyczących głównych świadczeń stron. Powyższa ocena uzasadniona jest także w odniesieniu do umowy będącej przedmiotem sporu w rozpoznawanej sprawie.

Niezasadne są również zarzuty naruszenia prawa materialnego, w których skarżący wywodzi, że wyeliminowaniu z umowy powinno podlegać co najwyżej odesłanie do tabel kursów walut ustalanych przez bank (klauzula kursowa), a nie cały mechanizm przewidujący indeksację kredytu do CHF. W rezultacie umowa miałaby zostać utrzymana w mocy przy zastosowaniu kursu waluty obcej ustalonego w inny sposób.

W związku z powyższym w pierwszej kolejności odpowiedzieć należy się za stanowiskiem o celowości łącznej oceny abuzywności klauzul ryzyka walutowego (odnoszących wysokość świadczeń do waluty obcej) i klauzul przeliczeniowych (określających kurs waluty obcej). W orzecznictwie wskazuje się, że klauzule te składają się łącznie na przyjęty w umowach kredytowych mechanizm indeksacji. Klauzula ryzyka walutowego nie może funkcjonować bez klauzuli kursowej, pozwalającej na ustalenie wysokości świadczeń stron. Z kolei zamieszczenie klauzuli przeliczeniowej ma rację bytu wyłącznie w umowie, w której znaczenie ma ryzyko kursowe (zob. m.in. wyroki SN: z 29 listopada 2023 r., II CSKP 1460/22; z 25 lipca 2023 r., II CSKP 1487/22; z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22; z 13 maja 2022 r., II CSKP 293/22; z 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22; z 10 maja 2022 r., II CSKP 382/22).

Niedopuszczalność dokonania odrębnej oceny klauzuli przeliczeniowej i klauzuli ryzyka walutowego wynika również z treści uchwały pełnego składu Izby Cywilnej z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22 (OSNC 2024, nr 12, poz. 118). Powyższa uchwała ma moc zasady prawnej, wiążącej Sąd Najwyższy również w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę (art. 87 § 1 u.SN). Ewentualne odstępianie od niej wymagałoby ponownego rozstrzygnięcia w drodze uchwały składu całej Izby Cywilnej, przy czym nie ma przesłanek do wystąpienia o podjęcie takiego rozstrzygnięcia. Motywy cytowanej uchwały, wyrażone w jej uzasadnieniu, należy uznać za aktualne. Według pkt 1 powołanej uchwały w razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się

do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów. Z kolei w myśl pkt 2 - w razie niemożności ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie. Za niezasadne należy tym samym uznać zarzuty skargi kasacyjnej dotyczące możliwości utrzymania spornej umowy w mocy jako kredytu waloryzowanego kursem CHF ustalonym w sposób inny niż określony w umowie.

Ponieważ w spornej umowie kredytowej zawarto postanowienia abuzywne dotyczące sposobu ustalania kursu waluty w sposób jednostronnie i dowolnie ustalony przez pozwany bank, brak jest możliwości wyeliminowania z umowy wyłącznie tych postanowień przy zachowaniu waloryzacji świadczenia kursem CHF. Brak jest również możliwości zastąpienia kursu określonego na podstawie tabeli banku kursem ustalonym w inny sposób, w szczególności poprzez odwołanie się do średniego kursu NBP w oparciu o treść art. 358 § 2 k.c. (m.in. wyroki SN: z 9 lipca 2024 r., II CSKP 249/24; 7 maja 2024 r., II CSKP 892/23; 27 marca 2024 r., II CSKP 1258/22; 31 marca 2023 r., II CSKP 775/22; 24 stycznia 2023 r., II CSKP 303/22).

W odniesieniu do wywodów skargi kasacyjnej, wskazujących na celowość utrzymania umowy w mocy poprzez przywrócenie równowagi kontraktowej stron, zwrócić uwagę należy na stanowisko orzecznictwa, zgodnie z którym w razie stwierdzenia klauzuli abuzywnej działania sądu mają charakter sankcyjny, zniechęcając przedsiębiorców do zawierania w umowach postanowień niedozwolonych. Powyższy skutek nie mógłby zostać osiągnięty, gdyby umowa mogła zostać uzupełniona przez wprowadzenie do niej warunków uczciwych. Przedsiębiorca niczym by bowiem nie ryzykował, narzucając nieuczciwe postanowienia umowne, skoro mógłby liczyć na to, że sąd uzupełni umowę przez wprowadzenie warunków, które powinny być przez niego zaproponowane od razu (m.in. wyroki SN: z 12 września 2024 r., II CSKP 189/24; z 29 maja 2024 r., II CSKP 1048/23; z 17 marca 2022 r., II CSKP 474/22; z 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18; wyroki TSUE: z 14 czerwca 2012 r., C-618/10, Banco Español de Crédito, SA przeciwko Joaquínowi Calderónowi Caminie; z 30 kwietnia 2014 r., C-26/13, Kásler

i Káslerné Rábai; z 26 marca 2019 r., C-70/17, Abanca Corporación Bancaria SA i Bankia SA).

Mając na względzie przywołaną argumentację, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., orzeczono jak w sentencji wyroku.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. oraz art. 10 ust. 4 pkt 2 i § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Adam Doliwa Mariusz Łodko Piotr Telusiewicz

[r.g.]